Szimbolikus érzéketlenség

NAGY PÉTER TIBOR
egyetemi tanár

Van egy kedves, szelíd hölgy, N., kilencven-valahány éves. Gyerekkori barátom édesanyja. Kisgyerekként túlélte a leningrádi blokádot. Amiket átélt, a szabadlábon vállalt emberi történetek legborzalmasabbjai közé tartoznak. Vagy hetven éve hozzám ment egy holokauszttúlélő orosz szakos magyar diákhoz, aki részképzésen volt a Szovjetunióban. (Fogalmam sincs, hogy a negyven év alatti olvasók értik-e ezeket a szavakat. Pár éve egy fiatal vezető politikus kissé zavartan mondta ki Oroszország nevét valami 1970-es évekbeli nemzetközi ügy kapcsán. Talán rémlett neki, hogy akkor másképp hívták... Dehát olyan hosszú és bonyolult ez a történelem.)

N. Magyarországra kerülve orosz szakosokat tanított az egyetemen, minden nyarát a Szovjetunióban töltötte. Fiával azóta is oroszul beszél, akcentusa hetven év után is olyan, mintha egy éve lenne Budapesten. Nem politizált, amennyire tudom, soha.

Láthatólag azzal, amit a Fidesz itt hagyott, és nem kerül szinte semmibe, azaz az emlékezetpolitikával a leggyalázatosabb nemtörődömséggel viselkednek.

Élete központi eseménye volt sok évtizeden át, hogy a szovjet, majd az orosz követség évente fogadást adott a leningrádi blokád Magyarországon élő túlélőinek, és őt ott megbecsüléssel fogadták. Amikor Putyin még jobbára békésen diktatórikus dolgai megkezdődtek, beszélgettünk: kérdeztem, elmegy-e még. Azt felelte, hogy „good or bad, but my country". Vagy legalábbis a története az enyém – tette hozzá.

Amikor Putyin megtámadta Ukrajnát, N. írt egy e-mailt az orosz követségnek, hogy amíg egyetlen orosz katona van Ukrajna földjén, őt ne hívják a leningrádi blokád túlélőinek rendezett fogadásra. Meg tájékoztató e-maileket se küldjenek neki, ami az orosz követség protokolljában egyébként benne volt. Erre egy tisztviselő – aki sok éve minden fogadáson társalgott vele – felhívta, próbálta meggyőzni. N. – mondom, szelíd nő – azt válaszolta, hogy szóba sem áll vele, mert egy olyan kormányt képvisel, amelyik nem jobb, mint amely több családtagját és a kis barátnőit megölte több mint nyolc évtizeddel ezelőtt.

De amikor elismerésemet fejeztem ki neki, nem is értette. Hogyan lehetne másképp cselekedni?

Lehet így is viselkedni. Meg lehet úgy is viselkedni, hogy valaki leszavazza: Navalnijról nevezzék el a kisföldalatti Bajza utcai, az orosz követséggel szemközt lévő állomását. Nem sokat ér egy állomásnév, de arra jó, hogy emlékeztesse azt, aki kilép a követségről, hogy a diplomáciai protokollok ostobasága miatt egyelőre szabadon jár-kel egy NATO-országban, ráadásul annak ellenzéki vezetésű Budapestjén; de közben nagyon sokan azt gondoljuk, a legjobbat akkor tenné, ha hazatakarodna, amíg valaki – diplomáciai protokoll ide, diplomácia protokoll oda – a civil diplomácia keretében be nem töri az ablakát.

Persze vannak közlekedésszakmai érvek az átnevezés ellen – ilyen például az utastájékoztatás biztonsága, ami miatt nemcsak a nevezett megállóban kellene lecserélni a táblát, hanem térképek, táblák ezrein, és az egy vagyon lenne. Csakhogy ez tipikusan olyan ügy, amely – ha akarnák – megoldható lenne, hiszen lehet azt mondani, hogy „Bajza utca – Navalnij emlékmű" a megálló neve (lásd „Etoile – De Gaulle" megálló Párizsban), és ha kell, szabályt sértve vagy szabályváltoztatással nem átalakítani a közlekedési táblák ezreit. Akik nem ismerősek a budapesti metróhálózatban, úgyis zömmel interneten fognak útvonalat tervezni maguknak, és az ő figyelmüket – főleg, ha külföldi turisták vagy ukrán menekültek – biztosan nem kerülné el egy ilyen gesztus.

Az orosz birodalmiság Európát és az orosz másként gondolkodókat fenyegető fellépése eddig az évszázad legjelentősebb kérdésének tűnik. Egy ezzel kapcsolatos fővárosi gesztust felháborító cinizmus „Facebook-profil-váltogatáshoz" hasonlítani, ahogyan Vitézy Dávid frakcióvezető és közlekedési szakértő tette.

Azon sírunk, hogy mennyi mindent vett el a fideszes kétharmad a várostól, ami sokkal inkább a miénk, mint az ország. Ebben a sírásban a Fidesz-frakció kivételével minden budapesti politikus részt vesz. De láthatólag azzal, amit a Fidesz itt hagyott, és nem kerül szinte semmibe, azaz az emlékezetpolitikával a leggyalázatosabb nemtörődömséggel viselkednek.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Október 23-án történetesen épp az orosz követség mellett álltam és hallgattam Magyar Pétert a kivetítőn. Magyar beszélt ugyan a megbékélési törvényről (mi a fene lehet az most, amikor még fel sem tárult a Fidesz-korszak teljes bűnügyi mérlege – töprengtem), de gondolom, a magamfajták megnyugtatására egyúttal felemelte a felelősségre vonandó politikusbűnözők számát négyezerre a háromról. Jó, legyen megbékélés. De arra azért oda kellene figyelni, hogy a történelem nagy szimbolikus kódjai tekintetében Magyar Péter egy lépést sem hátrálhat.

A kérdésére – amit most is feltett, akárcsak augusztus 20-án –, hogy „Kelet vagy Nyugat?", nem lehet kétséges a válasz. És a „Nyugat" – olyan külpolitikai évek után, ami Orbánt jellemezte – nem lehet más, mint a feltétel nélküli kapcsolódás a tettre készek koalíciójához. Különös tekintettel arra, hogy míg a kalinyingrádi enklávé miatt Lengyelország a legfontosabb frontország a Nyugat és Oroszország között, addig Záhony a legfontosabb kapcsolódási pont a Nyugat és Ukrajna között. Ez is közlekedésszakmai kérdés. És Magyar Péternek pusztán választásmatematikai okokból sem lenne szabad e kérdésben kétséget hagynia.

1939-ben (a magamfajták nyilván akkor is ellenzéki szavazók voltak, picike liberális vagy szocdem frakciót küldve a parlamentbe) biztos nem foglalkoztam volna Bajcsy-Zsilinszky múltjával. (Emlékeztetőül: egy ellenzéki politikus, Áchim András előre megfontolt szándékú meggyilkolásából mosta ki őt a korabeli igazságszolgáltatás.) Szövetségesnek láttam volna. De ha egyetlen apró gesztust tesz Hitlernek, elbizonytalanodtam volna bármiféle nemzeti egységfront értelmét illetően.

Csehül állnánk

DR. DÁVID FERENC
közgazdász, a DK országgyűlési képviselője

Az Eurostat, az Európai Unió statisztikai hivatala által közzétett előzetes gyorsbecslés szerint 2025 harmadik negyedévében a szezonálisan kigazított GDP 0,2 százalékkal nőtt az euróövezetben és 0,3 százalékkal az EU-ban az előző negyedévhez képest. 2025 második negyedévében a GDP az euróövezetben 0,1 százalékkal, az EU-ban pedig 0,2 százalékkal nőtt. A legnagyobb negyedéves növekedési ütemet Svédország érte el a harmadik negyedévben, 1,1 százalékosat. Portugália 0,8 százalékos, Csehország pedig 0,7 százalékos növekedéssel szintén kimagasló eredményt ért el.

Az előző év azonos negyedévéhez képest (2024. III. negyedév) a szezonálisan kiigazított GDP 1,3 százalékkal nőtt az euróövezetben és 1,5 százalékkal az EU-ban, miután az előző negyedévben +1,5 százalékot mutatott az euróövezet és +1,6 százalékot az EU. Magyarország bruttó hazai termékének volumene 2025 III. negyedévében a nyers és a szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint egyaránt 0,6 százalékkal múlta felül az előző év azonos időszakit.

Csehország befektetői szempontból „A" besorolású szereplő, Magyarország a „B" ligában küzd, annak is a kieső zónájában.

Jól lehet látni, hogy a hazai háromnegyed éves GDP-gyarapodás üteme a felét sem éri az EU és az eurózóna átlagának. Az exportpiacok szűkülése, a háborús veszélyeztetettség és a német gazdaság viszonylagos gyengélkedése bizonyára nemcsak minket érint, hanem a többi uniós országot is. Ennek ellenére a magyar gazdaság már évek óta a vert mezőnyben szerepel, és sajnos még mindig nem tapasztalhatóak a kilábalás első jelei. És a legelszomorítóbb KSH-mondatok: „Az előző negyedévhez képest – a szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint – a gazdaság teljesítménye stagnált. Az ipar és a mezőgazdaság fékezte a gazdaság teljesítményét." (Az ipar adja a GDP 25 százalékát, a mezőgazdaság kb. az 5 százalékát.) Azaz egy helyben toporgunk, és az ipar nem stimulálja, hanem visszafogja a bővülést!

Október 30-án megismerhettük a részletes cseh adatokat a portfolio.hu jóvoltából. Már a gazdasági portál címadása is árulkodó: „Száguld a cseh gazdaság". A cseh gazdaság a harmadik negyedévben 0,7 százalékkal bővült negyedéves alapon, éves szinten 2,7 százalékos növekedést ért el, ami 2022 közepe óta a leggyorsabb ütem, és felülmúlta a várakozásokat. (Nem rossz eredmény, különösen akkor nem, amikor Csehországban éppen kormányváltás van.) Csehországot azért szeretem példaként említeni, mert lakossága és területe hasonló nagyságrendet képvisel hazánkéval, és arrafelé sincs rendszeresítve az euró. (Terület: 78 ezer négyzetkilométer, lakosság: 10,8 millió. Magyarok százezrei jártak az országban, ismerik az 1,4 milliós Prága nevezetességeit.)

Vissza a cseh gazdaságra. A Cseh Nemzeti Bank az idei évre 2,6 százalékos növekedéssel számol a 2024-es 1,1 százalék után. (Magyarországon 2025-ben 0,5-0,6 százalékos éves növekedés lehet.) A mostani, harmadik negyedéves adat nagyjából összhangban volt a cseh központi pénzintézet negyedéves prognózisával. A bank november 6-án dönt a monetáris politikáról, az elemzők pedig arra számítanak, hogy a fő kamatlábat 3,5 százalékon tartja. Az irányadó rátát a központi bank 2023 óta nagyjából a felére vágta. Magyarországon a jegybanki alapkamat pillanatnyilag 6,5 százalék, miután a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Monetáris Tanácsa 2024. szeptember 25-i hatállyal csökkentette a 6,75 százalékról.

Jól mutatja a cseh gazdaság stabilitását, hogy a GDP-hez viszonyított államadósság szintje 44–46 százalék körül van, míg Magyarországon ez az arány 75 százalék feletti. A nemzetközi hitelminősítők is értékelik a gazdasági megbízhatóságot: Csehország befektetői szempontból „A" besorolású szereplő, Magyarország a „B" ligában küzd, annak is a kieső zónájában, alig a bóvli kategória felett. És nem tudom kihagyni az aktuális versenyképességi lista szerinti összehasonlítást sem: a svájci IMD Világversenyképességi Központ legfrissebb nemzetközi versenyképességi ranglistáján – 69 vizsgált ország közül – Csehország a 25., Magyarország a 48. (Az élen: Svájc, Szingapúr, Hongkong, a sereghajtók: Nigéria, Namíbia, Venezuela.)

A cseh politikai élet színes és változó. 2010-ig visszanézve: indult a Nečas-kormánnyal, majd jött a Jiří Rusnok-, a Bohuslav Sobotka-, az Andrej Babiš- és a most elbukott Petr Fiala-kormány, idén őszszel pedig visszajött Andrej Babiš. Ellentétben hazánk elmúlt tizenöt évével, kizárólag koalíciós kormányok vezették Csehországot, de volt kisebbségi kormányzás is. Magyarországon a politikai hatalom másfél évtizede monolit, betonszilárd és szinte leválthatatlan, a gazdaság a kurzus kiszolgáltatottja, a teljesítménye pedig hullámzó és az utóbbi években kifejezetten gyenge. Csehországban a gazdaság stabil és virágzó, a politikai váltógazdálkodás természetes. Nem lenne jobb nálunk is így? A cseh gazdasági teljesítmény egyértelmű választ ad a kérdésemre.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.